

Valstybinio audito ataskaitos santrauka

ŪKINIŲ GYVŪNŲ VEISLININKYSTĖS PLĖTRA

2015 m. rugsėjo 24 d. Nr. VA-P-10-10-12

Su valstybinio audito ataskaita galima susipažinti
Valstybės kontrolės interneto puslapyje
adresu www.vkontrole.lt

SANTRUMPOS IR SĄVOKOS

ŽŪM – Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija.

NMA – Nacionalinė mokėjimo agentūra prie Žemės ūkio ministerijos.

VMVT – Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba.

VGVP – Valstybinė gyvulių veislininkystės priežiūros tarnyba prie Žemės ūkio ministerijos.

ŽŪIKVC – VĮ Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centras.

MGAIS – Mėsinių galvijų apskaitos informacinė sistema.

ŪGRIS – Ūkinių gyvūnų registro informacinė sistema.

ARVIS – Arklių veislininkystės informacinė sistema.

KVIS – Kiaulių veislininkystės informacinė sistema.

GVIS – Gyvulių veislininkystės informacinė sistema.

Veislininkystės plėtojimo programa – Ūkinių gyvūnų veislininkystės plėtojimo ir rėmimo programa 2010–2015 metams.

Genofondo išsaugojimo programa – Lietuvos ūkinių gyvūnų genetinių išteklių išsaugojimo programa.

Gyvulių veislininkystė – gyvulių selekcijos priemonių sistema genetiškai patobulintiems gyvuliams gauti ir veisti¹.

Veislininkystės institucija – įstatymų nustatyta tvarka įregistruota asociacija ar organizacija, kuriai Žemės ūkio ministerija pripažįsta teisę vykdyti veislininkystės (hibridizavimo) programas, pildyti kilmės knygas ir kilmės (hibridų) registrą².

Gyvulių veislininkystės veiklą vykdomasis ūkio subjektas – fizinis arba juridinis asmuo ar organizacija, juridinio asmens ar kitos organizacijos filialas, Lietuvos Respublikos teritorijoje vykdomasis veislininkystės veiklą, kurį prižiūri Valstybinė gyvulių veislininkystės priežiūros tarnyba³.

Ūkinis gyvūnas – gyvūnas, laikomas ar veisiamas maistui, kailiams, vaistams ir kitai produkcijai gauti, darbo ir kitais ūkininkavimo tikslais⁴.

Veislinis gyvulys – gyvulys, kurio kilmė ir individualios veislinės savybės atitinka veisliniams gyvuliams keliamus reikalavimus⁵.

Kilmės knyga – duomenų apie veislinių gyvulių kilmę, produktyviasias savybes ir veislinę vertę visuma, tvarkoma pripažintos veislininkystės institucijos.

¹ LR gyvulių veislininkystės įstatymas, 1994-02-08 Nr. I-384 (su vėlesniais pakeitimais), 2 str.

² Ten pat.

³ Valstybinės gyvulių veislininkystės priežiūros tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos viršininko 2013-05-28 įsakymas Nr. 1A-27.

⁴ LR gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymas, 1997-11-06 Nr. VIII-500, 2 str.

⁵ LR gyvulių veislininkystės įstatymas, 2 str.

Gyvulių séklinimas – biotechnologijos metodas, kuriuo didinamas vyriškosios lyties reproduktorių palikuonių skaičius⁶.

Produktyvumo kontrolė – gyvulių individualių produktyvumo ir veislinių savybių nustatymas, duomenų apskaita, registravimas ir kaupimas gyvulių veislininkystės informacinėse sistemose.

Veislinė vertė – veislinio gyvulio genetinis potencialas, palyginti su kitais veisliniais gyvuliais.

Grynavaislis ūkinis gyvūnas – ūkinis gyvūnas, kurio tėvai ir protėviai yra įrašyti arba jis pats yra įrašytas arba tinkamas būti įrašytas į tos pačios ūkinių gyvūnų veislės kilmės knygą⁷.

Lietuvos genofondinis ūkinis gyvūnas – Lietuvos geografinėje ūkinėje aplinkoje susidariusios atkuriamos ir palaikomos populiacijos arba veislės su būdingais požymiais ir ypatybėmis gyvūnas, įtrauktas į savo populiacijos (veislės) išsaugojimo programą⁸.

Konsultacija – tai Valstybinės gyvulių veislininkystės priežiūros tarnybos teikiama administracinė paslauga – žodinis ar rašytinis, apibendrintas ar individualaus pobūdžio atsakymas į asmens paklausime pateiktą (-us) klausimą (-us) gyvulių veislininkystę reglamentuojančių ir su jais susijusių teisės aktų nuostatų taikymo klausimais⁹.

Valstybės pagalba žemės ūkiui – bet kokia priemonė, atitinkanti Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 107 straipsnio 1 dalyje nustatytus kriterijus ir teikiama su žemės ūkio ir maisto produktų gamyba, perdirbimu, prekyba ir kaimo plėtra susijusioms veiklos rūšims¹⁰.

Ūkinių genofondinių gyvūnų selekcinis branduolys – ilgalaikį grynąjį veisimą užtikrinanti genofondinių ūkinių gyvūnų banda, kurioje palaikoma visa genealoginė struktūra ir iš kurios gali būti platinama veislinė ir genetinė medžiaga¹¹.

⁶ LR gyvulių veislininkystės įstatymas, 2 str.

⁷ LR žemės ūkio ministro 2008-02-06 įsakymu Nr. 3D-58 patvirtinta Lietuvos ūkinių gyvūnų genetinių išteklių išsaugojimo programa, 5 p.

⁸ Lietuvos ūkinių gyvūnų genetinių išteklių išsaugojimo programa, 5 p. (redakcija, galiojusi iki 2013-07-11).

⁹ Valstybinės gyvulių veislininkystės priežiūros tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos viršininko 2013-01-07 įsakymas Nr. 1A-1, 4.1 p. (<http://www.veislininkyste.lt/index.php?208428157>, žiūrėta 2015-06-05).

¹⁰ LR žemės ūkio, maisto ūkio ir kaimo plėtros įstatymas, 2002-02-25 Nr. IX-987 (su vėlesniais pakeitimais), 2 str.

¹¹ Lietuvos ūkinių gyvūnų genetinių išteklių išsaugojimo programa, 5 p.

SANTRAUKA

Ūkinių gyvūnų veislininkystė – tai organizacinių, ūkinių, mokslo, selekcinė-zootechinių ir veterinarinių priemonių visuma ūkinių gyvūnų produktyvumui išryškinti ir pagerinti¹². Vienas pagrindinių jos uždavinių – gerinti Lietuvos gyvulių veisles ir saugoti jų genofondą. Lietuva, 1995 m. ratifikavusi Biologinės įvairovės konvenciją¹³, įsipareigojo išsaugoti Lietuvos gyvūnų veislių genetinį fondą. Į saugomų ūkinių gyvūnų nacionalinių genetinių išteklių veislių sąrašą¹⁴ įtraukta 16-a ūkinių gyvūnų veislių.

Veislinė gyvulininkystė yra prioritetinė žemės ūkio šaka. Valstybė remia veislininkystę pagal Vyriausybės arba jos įgaliotos institucijos (Žemės ūkio ministerijos) patvirtintas programas¹⁵ ES ir nacionalinio biudžeto lėšomis. Žemės ūkio ministerijos strateginio veiklos plano programos „Kaimo plėtra ir verslo skatinimas“ priemonei „Lietuvos ūkinių gyvūnų genetinių išteklių išsaugojimo programa“ įgyvendinti kasmet skiriama apie 1 mln. Eur, o priemonei „Parama veislininkystei“ – 3,27 mln. Eur.

Veiklos auditas įtrauktas į valstybinio audito programą, nes mažėjantis laikomų ūkinių gyvūnų ir ūkių skaičius¹⁶ rodo, kad mažėja ūkininkų suinteresuotumas plėtoti gyvulininkystę, Lietuvoje vyrauja žemos kokybės galvijų skerdena, nes mėsinė galvijų bandos struktūroje vyrauja karvės žindinės (pieninio tipo galvijai), o ne veisliniai mėsinio tipo galvijai. Lietuvoje, palyginti su kitomis ES šalimis, kontroliuojama beveik dvigubai mažiau visų melžiamų karvių.

Gyvulių veislininkystės sistemą sudaro Žemės ūkio ministerija, formuojanti valstybės politiką veislininkystės srityje, organizuojanti, koordinuojanti ir kontroliuojanti šios politikos įgyvendinimą¹⁷, Valstybinė gyvulių veislininkystės priežiūros tarnyba, įgyvendinanti valstybės politiką gyvulių veislininkystės srityje ir vykdanči valstybinę gyvulių veislininkystės priežiūrą, veislinių gyvulių augintojai, žemės ūkio ministro pripažintos veislininkystės institucijos (20 asociacijų), Žemės ūkio rūmai, veislininkystės paslaugas teikiantys fiziniai ir juridiniai asmenys.

Audito metu vertinta, ar efektyviai organizuota ūkinių gyvūnų veislininkystės plėtra: ar tinkamai suplanuotos veislininkystės plėtros priemonės, ar sudarytos tinkamos sąlygos išsaugoti visas nykstančias Lietuvos ūkinių gyvūnų veisles, ar tinkamai valdoma veislininkystės informacija, ar efektyviai organizuojamas ūkinių gyvūnų produktyvumo nustatymas, ar efektyvi valstybinė veislininkystės priežiūra.

Audituojami subjektai – Žemės ūkio ministerija ir Valstybinė gyvulių veislininkystės priežiūros tarnyba. Informaciją taip pat rinkome iš Nacionalinės mokėjimo agentūros, Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos, Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centro, dešimties veislininkystės

¹² Ūkinių gyvūnų veislininkystės plėtojimo ir rėmimo programa 2010–2015 metams, patvirtinta LR žemės ūkio ministro 2009-12-24 įsakymu Nr. 3D-1026, 1 p.

¹³ LR Seimo 1995-07-03 nutarimas Nr. I-985.

¹⁴ Lietuvos ūkinių gyvūnų genetinių išteklių išsaugojimo programa, 6 p.

¹⁵ LR gyvulių veislininkystės įstatymas, 20 str.

¹⁶ http://www.zum.lt/zum/m/m_files/wfiles/file2024.pdf, žiūrėta 2015-01-05.

¹⁷ Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas, 1998-09-15 Nr. 1120 (aktuali redakcija nuo 2010-10-24), 8 ir 9.24 p.

įmonių¹⁸, kuriose valstybei priklauso daugiau nei 80 proc. akcijų, Lietuvos sveikatos mokslų universiteto ir Aleksandro Stulginskio universiteto, 20-ies pripažintų veislininkystės institucijų (asociacijų), Lietuvos statistikos departamento.

Audituojamas laikotarpis – 2010–2014 m., tendencijų ir pokyčių analizei naudojami ankstesnių ir 2015 metų duomenys.

Nustatėme, kad ūkinių gyvūnų veislininkystės plėtra planuojama nepakankamai, todėl nesudarytos prielaidos veiksmingai ir kryptingai gerinti Lietuvos ūkinių gyvūnų veisles: Ūkinių gyvūnų veislininkystės plėtojimo ir rėmimo programoje 2010–2015 m. neįvertinta esama veislininkystės situacija, nenustatytos konkrečios priemonės ir tikslų pasiekimo vertinimo kriterijai (esamos ir planuojamos jų reikšmės), todėl jie nepakankami, siekiant stebėti ir vertinti veislininkystės plėtrą, dalies pripažintų veislininkystės institucijų selekcinės programos neatitinka strateginių veislininkystės plėtros tikslų. Nesudarytos tinkamos sąlygos išsaugoti visas nykstančias ūkinių gyvūnų veisles: nenustatyti veislės įtraukimo į saugomų lietuviškų ūkinių gyvūnų veislių sąrašą kriterijai, vykdomos nepakankamos priemonės šioms veislėms išsaugoti, todėl išlieka didelė grėsmė, kai kurioms iš jų išnykti. Ūkininkai nepakankamai skatinami vykdyti gyvulių produktyvumo kontrolę, todėl, palyginus su kitomis ES šalimis, Lietuvoje kontroliuojama dvigubai mažiau pienui galvijų (karvių kontroliuojama 46 proc., ES vidurkis – 80 proc.), mažai kontroliuojami kiti veisliniai ūkiniai gyvūnai, todėl nėra išsamių veislininkystės duomenų, reikalingų priimti strateginius ir ūkinius veislininkystės sprendimus. Siekiant užtikrinti Lietuvos ūkinių gyvūnų veislių gerinimą ir nacionalinių genetinių išteklių išsaugojimą, rekomendavome tobulinti ūkinių gyvūnų veislininkystės plėtros ir selekcinę programų rengimą, numatyti ir įgyvendinti priemones, skatinančias ūkinių gyvūnų produktyvumo kontrolės vykdymą bei Lietuvos nacionalinių genetinių išteklių išsaugojimą. Siekiant mažinti administracinę naštą ūkio subjektams, Valstybinei gyvulių veislininkystės priežiūros tarnybai pasiūlėme efektyviau vykdyti valstybinę veislininkystės priežiūrą.

Žemės ūkio ministerija atliko priemonių: „Lietuvos ūkinių gyvūnų genetinių išteklių išsaugojimo programa ir „Parama veislininkystei“ vertinimus (pastarojo metu vertinta ir Ūkinių gyvūnų veislininkystės plėtojimo ir rėmimo programa 2010–2015 m.) ir Vyriausybės kanceliarijai ir Finansų ministerijai pateikė vertinimų išvadas ir rekomendacijas. Jas planuojama įgyvendinti iki 2015 metų pabaigos. Be to, kai kurie trūkumai (dėl atliktų vertinimų viešinimo) buvo pašalinti audito metu. Todėl dalies išvadų ir rekomendacijų neteikiame.

Įvertinę surinktus įrodymus, teikiame valstybinio audito išvadas ir rekomendacijas.

¹⁸ UAB „Gyvulių produktyvumo kontrolė“, VĮ „Pieno tyrimai“, UAB „Uptytės eksperimentinis ūkis“, UAB „Dotnuvos eksperimentinis ūkis“, UAB „Šeduvos avininkystė“, UAB „Panevėžio veislininkystė“, UAB „Šilutės veislininkystė“, UAB „Lietuvos žirgynas“, AB „Lietuvos veislininkystė“, AB „Kiaulių veislininkystė“.

IŠVADOS

1. Ūkinių gyvūnų veislininkystės plėtra planuojama nepakankamai, todėl nesudaromos tinkamos prielaidos veiksmingam Lietuvos ūkinių gyvūnų veislių gerinimui ir jų genofondo išsaugojimui:
 - 1.1. Ūkinių gyvūnų veislininkystės plėtojimo ir rėmimo programoje 2010–2015 metams neįvertinta esama veislininkystės situacija, nenustatytos konkrečios, į rezultatus orientuotos priemonės, numatyti kriterijai yra nepakankami stebėti ir vertinti, kaip įgyvendinama programa, nes nenurodytos esamos ir planuojamos jų reikšmės, nepaskirti atsakingi priemonių vykdytojai (1.1 poskyris).
 - 1.2. Dalies pripažintų veislininkystės institucijų selekcijos programose nenurodytas programos įgyvendinimo laikotarpis, selekcinė programų tikslai neatitinka strateginių veislininkystės plėtros tikslų, nenurodytos konkrečios priemonės ir tikslų pasiekimo vertinimo kriterijai bei jų reikšmės (1.3 poskyris).
2. Nesudarytos tinkamos sąlygos išsaugoti visas nykstančias ūkinių gyvūnų veisles:
 - 2.1. Nenustatyti gyvūno veislės įtraukimo į saugomų ūkinių gyvūnų nacionalinių genetinių išteklių veislių sąrašą kriterijai (2.1 poskyris).
 - 2.2. Vykdomos priemonės, siekiant išsaugoti į Lietuvoje saugomų genetinių veislių sąrašą įrašytas nykstančias veisles, nepakankamos: mažėja dviejų saugotinių veislių (senojo genotipo Lietuvos žaliųjų karvių ir Lietuvos pieninių ožkų) gyvūnų skaičius, nežinomas trijų saugotinių veislių (Lietuvos skalikų, Lietuvos vietinių bičių, senojo lietuviško genotipo trakėnų arklių) populiacijų skaičius ir valstybės lygmeniu nesiiimta veiksmų joms išsaugoti (atkurti); neužtikrinamas kitų trijų nykstančių veislių (Lietuvos vietinių ir senojo genofondo Lietuvos baltųjų kiaulių, Lietuvos vietinių ožkų) išsaugojimas, nes nediversifikuota rizika dėl jų laikymo vietos. Todėl lieka didelė rizika šioms veislėms išnykti (2.2 ir 2.3 poskyriai).
3. Nevaldoma tiksli ir išsami informacija, reikalinga strateginiams ir ūkiniams veislininkystės sprendimams priimti, nes produktyvumo kontrolės ir genetinės vertės duomenys kaupiami neintegraliose ir neįteisintose informacinėse sistemose (iš keturių šiuos duomenis kaupiančių informacinių sistemų ir registro tik Ūkinių gyvūnų registras priimtas eksploatuoti), jose kaupiami ne visų veislinių ir genofondinių ūkinių gyvūnų rūšių duomenys, jie neišsamūs ir netikslūs (3 skyrius).
4. Nesudarytos tinkamos sąlygos ūkinių gyvūnų produktyvumo kontrolę vykdyti efektyviau:
 - 4.1. Ūkininkai nepakankamai skatinami vykdyti gyvulių produktyvumo kontrolę, todėl Lietuvoje, palyginti su kitomis ES šalimis, kontroliuojama beveik dvigubai mažiau pieninių galvijų (Lietuvoje kontroliuojama 46 proc., ES vidurkis – 80 proc.), nes nesukurta mokymo sistema ir nevykdomi reguliarūs mokymai ūkininkams dėl B ir C metodų taikymo, nevykdomas jų švietimas apie produktyvumo kontrolės naudą (4 skyrius).
 - 4.2. Nepakankamos priemonės diegiant naujas produktyvumo kontrolės technologijas – pusantro karto sumažėjo pieninių galvijų produktyvumo tyrimų pagal genomo metodą skaičius (4 skyrius).
 - 4.3. Nediferencijuoti produktyvumo kontrolės atlikimo įkainiai ūkiuose, turinčiuose bandų valdymo sistemą (4 skyrius).
5. Neefektyvi valstybinė veislininkystės priežiūra:

- 5.1. Netaikomi tokie priežiūros institucijų bendradarbiavimo būdai ir formos, kurie sumažintų administracinę naštą ūkininkams: dėl nepakankamo Valstybinės gyvulių veislininkystės priežiūros tarnybos, Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos ir Nacionalinės mokėjimo agentūros bendradarbiavimo nesikeičiama subjektų priežiūros metu surinktais, institucijų kaupiamais duomenimis, kai kurie skirtingų institucijų klausimynų klausimai kartojasi (5 skyrius).
- 5.2. Patikrinimams atlikti subjektai atrenkami remiantis netikslių duomenų pagrindu atliktu rizikos vertinimu, kai kuriais atvejais subjektų atranka patikrai atliekama ne rizikos pagrindu (ūkliai, turintys selekcinį branduolį); kai kurie subjektai netikrinami nustatytu periodiškumu - nesuplanuoti gyvūnų sėklintojų, bičių ūkių, kailinių žvėrelių ūkių periodinės priežiūros patikrinimai (5 skyrius).
- 5.3. Vykdomi neplanuoti ir su priežiūros tikslais nesusiję ūkio lankymai sudaro prielaidas neefektyviai naudoti Valstybinės gyvulių veislininkystės priežiūros tarnybos išteklius (žmogiškuosius, laiko ir finansinius) (5 skyrius).
- 5.4. Nepakankama nustatytų pažeidimų šalinimo stebėsenos – mažėja grįžtamosios kontrolės patikrinimų skaičius (2012 m. atlikta 30 patikrinimų, 2014 m. – 7), nes nenustatyta grįžtamosios kontrolės atlikimo tvarka (5 skyrius).

REKOMENDACIJOS

Žemės ūkio ministerija atliko programos „Kaimo plėtra ir verslo skatinimas“ priemonių: „Lietuvos ūkinių gyvūnų genetinių išteklių išsaugojimo programa“ ir „Parama veislininkystei“ vertinimą. Kadangi minėtų vertinimų ataskaitų išvados ir rekomendacijų įgyvendinimo planai turi būti įgyvendinti iki 2015 m. pabaigos, neteikiame rekomendacijų dėl jų trūkumų pašalinimo ir dėl veislininkystės duomenų kaupimo. Valstybės kontrolė 2013 m. Žemės ūkio ministerijai¹⁹ pateikė rekomendacijas dėl informacinių sistemų įteisinimo ir privalomų dokumentų parengimo, jų įgyvendinimo laikotarpis nėra pasibaigęs (rekomendacijas ministerija numačiusi įgyvendinti iki 2016 m. lapkričio 28 d.), todėl neteikiame rekomendacijų dėl informacinių sistemų įteisinimo.

Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijai

1. Siekiant skatinti kryptingą veislininkystės plėtrą, kuri užtikrintų veiksmingą Lietuvos ūkinių gyvūnų veislių gerinimą ir jų genofondo išsaugojimą:
 - 1.1. rengiant ateinančio laikotarpio ūkinių gyvūnų veislininkystės plėtros ir Lietuvos ūkinių gyvūnų genetinių išteklių išsaugojimo planavimo dokumentus, įvertinti esamą situaciją pagal veislininkystės stebėsenos rezultatus, šios stebėsenos pagrindu nustatyti aiškius plėtros tikslus, uždavinius ir jiems pasiekti pakankamas, į rezultatą orientuotas priemones, nurodyti konkrečias iš valstybės biudžeto remiamas priemones, aiškius pamatuojamus vertinimo kriterijus (pradines ir planuojamas jų reikšmes), paskirti konkrečių priemonių atsakingus vykdytojus (1.1 išvada);
 - 1.2. iš valstybės biudžeto remiamų veislininkystės programų ar planų priemones ir vertinimo kriterijų reikšmes įtraukti į ministerijos strateginius veiklos planus (1.1 išvada).
2. Siekiant efektyviau organizuoti ūkinių gyvūnų produktyvumo kontrolę:

¹⁹ 2013-12-31 valstybinio audito ataskaita „Žemės ūkio ministerijos informacinių išteklių valdymas“ Nr. VA-P-90-1-25.

- 2.1. numatyti ir įgyvendinti priemonės, skatinančias ūkio subjektus vykdyti produktyvumo kontrolę, sukurti mokymo sistemą ir vykdyti reguliarius mokymus ūkio subjektams dėl pieninių galvijų produktyvumo kontrolės B ir C metodo taikymo (4.1 išvada);
- 2.2. numatyti konkrečias priemones, skatinančias naujų produktyvumo kontrolės technologijų diegimą (4.2 išvada);
- 2.3. diferencijuoti produktyvumo kontrolės įkainius, atsižvelgiant į ūkio, turinčio bandų valdymo sistemą, galimybę produktyvumo kontrolės duomenis perduoti į veislininkystės informacines sistemas automatinio būdu (4.3 išvada).
3. Siekiant sudaryti sąlygas išsaugoti nacionalines nykstančias gyvulių veisles:
 - 3.1. nustatyti aiškius veislės įtraukimo į saugomų ūkinių gyvūnų nacionalinių genetinių išteklių veislių sąrašą kriterijus (2.1 išvada);
 - 3.2. imtis priemonių, užtikrinančių visų į saugomų ūkinių gyvūnų nacionalinių genetinių išteklių veislių sąrašą įtrauktų gyvūnų duomenų rinkimą ir stebėseną (2.2 išvada);
 - 3.3. imtis priemonių, užtikrinančių visų į saugomų ūkinių gyvūnų nacionalinių genetinių išteklių veislių sąrašą įtrauktų veislių išsaugojimą ar atkūrimą (2.2 išvada);

Valstybinei gyvulių veislininkystės priežiūros tarnybai prie Žemės ūkio ministerijos

4. Siekiant efektyviau vykdyti valstybinę veislininkystės priežiūrą ir mažinti administravimo našta ūkio subjektui:
 - 4.1. patvirtinti selekcijos programų rengimo metodines rekomendacijas, numatant esminius šių programų turinio aspektus (1.2 išvada);
 - 4.2. numatyti detalios informacijos apie tam tikrame regione kontroliuojamus ūkio subjektus ir atliktų patikrų rezultatus kaupimą (5.2 išvada);
 - 4.3. subjektų rizikos vertinimus ir kontrolės procedūras planuoti remiantis šių sukauptų duomenų analizės pagrindu (5.2 išvada);
 - 4.4. gerinti bendradarbiavimą su kitomis kontroliuojančiomis institucijomis (Valstybine maisto ir veterinarijos tarnyba, Nacionaline mokėjimo agentūra), koordinuojant subjektų priežiūros veiksmus (keičiantis turimais stebėsenos ir priežiūros duomenimis apie subjektų veiklą ir pan.) (5.1 išvada);
 - 4.5. patikslinti teisės aktus, susijusius su ūkių lankymu ne priežiūros tikslais: numatyti prižiūrimų ūkio subjektų lankymo ne priežiūros tikslais kriterijus (konsultavimo ir pan.) ir numatyti tokių apsilankymų planavimo tvarką (5.3 išvada);
 - 4.6. Nustatyti kontroliuojamų subjektų grupėse grįžamosios kontrolės patikrinimų atlikimą, atsižvelgiant į pažeidimo reikšmingumą. (5.4 išvada).

Rekomendacijų įgyvendinimo planas pateikiamas 16 priede.